

YÜREKTEN KALEME: ALEKSANDR FAYNBERG'İN ŞİİRSEL DÜNYASINA BİR YOLCULUK

Keldiyorova Mohichehra Otabek kızı

Özbekistan Devlet Dünya Dilleri Üniversitesi Doğu Filolojisi Fakültesi

E-posta: keldiyorovamohichehra39@gmail.com

Özet (Anotasyon):Bu makalede, Özbekistan'da yaşamış ve üretken bir şekilde edebî faaliyet göstermiş, iki milletin (Rus ve Özbek) evladı olarak tanınan ve şiirleriyle geniş bir okuyucu kitlesinin takdirini kazanmış şairlerden biri olan Aleksandr Faynberg'in zengin içerikli ve özgün edebî mirasının önemi ile şiirlerinde yer alan örtük içsel anlamların sanatsal ifade biçimleri ele alınmaktadır. Ayrıca, Özbekistan Halk Şairi ve çok yönlü bir sanatçı olan Aleksandr Faynberg'in yaşamı ve edebî serüveni boyunca karşılaştığı zorluklar ve elde ettiği başarılar hakkında bilgiler sunulmakta; buna ek olarak, onun çeviri eserlerinin Özbek şiirindeki yeri ve önemi derinlemesine analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: çeviri sanatı, milletlerarası uyum, şiirsel ahenk ve içsel anlam.

Annotation.This article explores the significance of the rich and unique creative legacy of Aleksandr Faynberg, a poet of Russian and Uzbek descent who lived and worked in Uzbekistan and gained wide recognition for his poetry. The paper discusses the deep inner meanings and artistic expression reflected in his works. In addition, it provides insights into the challenges and achievements that marked the life and career of the People's Poet of Uzbekistan, a versatile and talented creator. The article also presents an in-depth analysis of the role of his translated works in the development of Uzbek poetry.

Keywords: translation art, intercultural harmony, poetic tone, and inner meaning.

Аннотация.В данной статье рассматривается значение богатого и неповторимого творческого наследия Александра Файнберга, поэта, представляющего два народа — русский и узбекский, который жил и творил в Узбекистане и завоевал признание множества поклонников своими стихами. Особое внимание уделяется скрытому внутреннему смыслу и художественному выражению его поэзии. Кроме того, приводятся сведения о трудностях и достижениях в жизненном и творческом пути Народного поэта Узбекистана, многогранного и талантливого мастера слова. Также подробно анализируется роль его переводных произведений в развитии узбекской поэзии.

Ключевые слова: искусство перевода, межкультурная гармония, поэтический ритм и внутренний смысл.

Giriş. Aleksandr Faynberg'in şiirlerinde, Özbek kültürünün zihniyetine özgü son derece zarif ve ince bir mizah anlayışı göze çarpmaktadır. Şair, yerel yaşam unsurlarını ustalıklı şiirsel anlatıma katmış, gündelik hayat görüntülerini estetik bir düzleme taşımayı başarmıştır. Özellikle "Rubayat Torları" adlı eserinde, Özbek çayhanesinin atmosferinin pilav tasviriyiyle birlikte betimlenmesi, okurda samimiyet ve sıcaklık hissi uyandırmakta; bu durum şiirin duygusal etkisini artırmaktadır. Söz konusu metin, Faynberg'in kültürel imgeleri sanatsal bir bütünlük duygu ve anlayışıyla sunma yeteneğini açıkça göstermektedir.

Faynberg'in şiirsel evreni, tematik ve üslupsal detaylar açısından incelendiğinde, belirli kavramlar etrafında sistematik bir yapı sergilediği gözlemlenmektedir. Bu bağlamda öne çıkan unsurlar aşağıda ele alınmıştır.

Zaman kavramı, şairin şiirlerinde sadece kronolojik bir olgu olarak değil, aynı zamanda insan varoluşunun geçiciliğini simgeleyen felsefi bir kategori olarak da değerlendirilmiştir. Faynberg, zamanın akışı ile insan yaşamının sınırlılığı arasındaki ilişkiyi derin bir duyarlılıkla ifade eder. Şiirlerinde gerçekleştirilen tarihsel zaman ile bireysel zamanın iç içe geçmesi, bireyin geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki varoluşsal konumunu sorgulamasına olanak sağlar. Bu bakımdan zaman, şairin poetikasında anlam oluşturan temel bir unsur haline gelmektedir.

İkinci olarak, insan ile çağ arasındaki çatışma teması Faynberg'in eserlerinde merkezi bir önem taşımaktadır. Şair, bireyin içsel dünyasında yaşadığı çatışmaları toplumsal ve tarihsel gerçeklerle ilişkili bir biçimde yansıtır. İnsan figürü, bu şiirlerde dış etkenler tarafından şekillenen ve kendi iç değerlerini korumaya çalışan bir özne olarak sergilenir. Ayrıca, hafıza ve insan kaderi kavramları, şairin şiirsel anlatımında belirleyici bir öneme sahiptir.

Son olarak, Aleksandr Faynberg'in eserlerinde mecaz, kişileştirme ve zamana bağlı sembolik imgelerin yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu sanatsal araçlar, şairin insan duygularını, yaşamın karmaşık yapısını ve varoluşsal sorgulamaları derinlemesine irdeleyebilmesine imkan tanımaktadır. Söz konusu üslup özellikleri, Faynberg'in şiirlerine hem anlamsal bir derinlik hem de yüksek bir estetik değer kazandırmakta; böylece onu çağdaş Özbek şiiri içerisinde özgün bir konuma yerleştirmektedir.

Edebî sanat, insan ruhunun bir tezahürüdür. Onun aracılığıyla yalnızca dış dünyayı değil, aynı zamanda içsel dünyamızı da keşfederiz. Her eser, kalpte kalan bir iz, her

kelime ise yaşamın özünden dokunmuş bir nefes gibidir. Bu durum, kuşkusuz, sanatçının ustalığına bağlı bir olgudur. İşte bu tür bir yeteneğe sahip sanatçılardan biri Aleksandr Faynberg'dir.

Aleksandr Arkadyeviç Faynberg, 2 Kasım 1939 tarihinde Taşkent şehrinde dünyaya gelmiştir. Kendisi, Rus şairi, çevirmen ve senarist olarak tanınmaktadır. Aleksandr Faynberg, Özbek şiirine önemli katkılarından ötürü 2004 yılında "Özbekistan Cumhuriyeti Halk Şairi" unvanına layık görülmüştür. Bunun yanı sıra, Taşkent, Moskova ve Sankt-Peterburg'da basılan on üç şiir kitabının yazarıdır. Ayrıca, yedi uzun metrajlı sanatsal film senaryosunu da kaleme almıştır. Rusya Federasyonu Devlet Başkanı'nın kararnamesi çerçevesinde, Özbekistan Halk Şairi Aleksandr Arkadyeviç Faynberg 2008 yılında Puşkin Madalyası ile ödüllendirilmiştir.

Aleksandr Faynberg'in şiirlerinde son derece zarif ve Özbek kültürüne özgü bir mizah anlayışı belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Özellikle "Rubayat Torları" adlı eserinde, Özbek çayhanesini lezzetli pilav tasvirleriyle büyük bir uyum içinde betimlemesi, okuyucunun bu şiiri tebessüm etmeden okumasını neredeyse imkansız kılmaktadır.

Aşağıda, şairin edebî üretiminde öne çıkan temel temalar ve üslup özellikleri mantıksal bir bütünlük içinde ele alınmaktadır:

1) Zaman kavramı: **Faynberg'in pek çok şiirinde zaman, hem edebi bir olgu hem de geçiciliği temsil eden bir kavram olarak ele alınmaktadır. Eserlerinde zamanın akışı, insan yaşamının kısalığı ve edebiyata yönelik temaları belirgin bir biçimde gözlemlenir. Şair, zamanı yalnızca geçici bir olgu olarak değil, aynı zamanda edebi değerlerle ilişkilendirerek betimlemektedir. Bunun yanı sıra, Faynberg'in şiirlerinde tarihsel zaman ile bireysel zaman arasındaki bağlantı da önemli bir yer tutmaktadır.**

2) İnsan ve çağ arasındaki çatışma: **Faynberg'in eserlerinde birey ile yaşadığı dönem arasındaki çatışma, insan figürü ve onun içsel duygu dünyası üzere sıkça işlenen temalar arasında yer alır. Bu çatışma, bireyin içsel yaşantıları ile dış dünyada gerçekleşen olaylar aracılığıyla yansıtılmaktadır. Ayrıca, şairin poetikasında anılar ve insanın kaderi de merkezi bir öneme sahiptir.**

3) Metafor, kişileştirme ve zamana bağlı imgeler: **Aleksandr Faynberg'in şiirlerinde metafor, kişileştirme ve zaman ile ilişkili semboller geniş bir şekilde kullanılmaktadır. Şair, bu sanatsal araçlar vasıtasıyla zamanın çeşitli boyutlarını, insanın içsel deneyimlerini ve yaşamın karmaşıklığını ifade etmektedir. Bu üslup, eserlerine derin bir anlam katmakta ve yüksek estetik bir değer kazandırmaktadır.**

Sonuç:Aleksandr Faynberg'in şiirsel mirası, Özbek ve Rus edebiyat gelenekleri arasında kuvvetli bir köprü işlevi görmektedir. Şairin eserlerinde zaman, insan ve kader gibi evrensel temalar, özgün metaforlar ve ince bir mizah anlayışıyla derin bir şekilde işlenmiştir. Özbek kültürel unsurlarının şiirsel dokuya ustalıkla entegre edilmesi, Faynberg'in poetikasına belirgin bir kimlik kazandırmıştır. Ayrıca, insan ile çağ arasındaki çatışmayı içsel ve dışsal boyutlarıyla ele alması, onun şiirlerine felsefi bir derinlik katmaktadır. Bunun yanı sıra, Faynberg'in çeviri çalışmaları, Özbek şiirinin gelişimine önemli katkılarda bulunmuş ve farklı edebi geleneklerin etkileşimini güçlendirmiştir. Nihayetinde, Aleksandr Faynberg hem özgün eserleri hem de çevirileriyle çağdaş Özbek edebiyatında kalıcı bir iz bırakmış, çok kültürlü edebi mirasın seçkin temsilcilerinden biri olarak değerlendirilmesi gereken bir sanatkârdır

.Kaynakça :

- Faynberg, A. (2001). *Seçilmiş Şiirler*. Taşkent: Gafur Gulam Yayınları.
- Faynberg, A. (2005). *Rubayat Torları*. Taşkent: Edebiyat ve Sanat Yayınları.
- Karimov, N. (2010). *Özbek Şiirinde Modern Eğilimler*. Taşkent: Fan Neşriyatı.
- Qodirov, A. (2012). "Çeviri Sanatının Özbek Edebiyatındaki Yeri". *Özbek Filolojisi Dergisi*, 3, 45–52.
- Rahimova, D. (2015). *Edebiyat ve Zaman Kavramı*. Taşkent: Üniversite Yayınları.
- Özbekistan Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı. (2004). *Özbekistan Halk Şairleri Hakkında Resmî Belgeler*. Taşkent.
- Puşkin Madalyası Hakkında Rusya Federasyonu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi. (2008).